

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента

Щеглюк Світлани Дмитрівни

на дисертаційну роботу Войчука Максима Володимировича

на тему «Організаційно-економічні засади управління сталим розвитком міста»,

подану до спеціалізованої вченої ради К 32.051.06

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю

08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка»

Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

В сучасних умовах все більше сучасних міст функціонують у глобальному швидкозмінному середовищі, що викликає необхідність постійного аналізу й перегляду поставлених цільових орієнтирів сталого розвитку. Щоб вистояти в конкурентній боротьбі, міста повинні вдало використовувати переваги просторової організації суспільних відносин для ефективного забезпечення потреб їх мешканців. Необхідність формування ефективної стратегії розвитку міста обумовлюється також інтеграційними процесами, зокрема, в частині реалізації стратегії розвитку «Європа 2020».

Підтвердженням наукової актуальності теми дисертації є і те, що вона виконувалася у рамках здійснення науково-дослідної роботи кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки «Трансформація зовнішньоекономічної діяльності України в умовах реалізації європейського вибору» (довідка №03-28/01/3019 від 29.10.2018 р.), а також у рамках виконання держбюджетних тем: «Єврорегіон “Буг”: передумови та стратегічні пріоритети сталого просторового розвитку» (державний реєстраційний номер 0109U000581), «Єврорегіон “Буг”: ринкова трансформація

в умовах міжрегіональної інтеграції» (державний реєстраційний номер 0111U002147), «Інноваційні форми активізації бізнесу в умовах європейської інтеграції» (державний реєстраційний номер 0115U002350), «Регіональні ринки в умовах європейської інтеграції: механізми конкуренції та конвергенції» (державний реєстраційний номер 0118U001094), що свідчить про відповідність дисертаційної роботи пріоритетам сучасної економічної науки.

Враховуючи вищевикладене, можна констатувати, що дисертаційне дослідження Войчука Максима Володимировича виконане на актуальну тему і спрямоване на поглиблення теоретичних засад управління сталим розвитком міста.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Метою дисертаційної роботи Войчука М.В. є теоретико-методичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління сталим розвитком міста; зазначена мета відповідає темі дослідження. Відповідно до мети логічно сформульовано завдання дослідження. Об'єкт і предмет роботи визначено згідно науково-методичних вимог до дисертаційних робіт. Дисертація має логічно побудовану структуру, містить узагальнення теоретичних підходів, а також аналіз соціально-економічних процесів. Дисертантом здійснено огляд нормативно-правових актів, змістовне дослідження праць вітчизняних і зарубіжних науковців, періодичних видань. Аналіз значної кількості першоджерел і статистичних даних забезпечує достовірність одержаних автором результатів.

Дисертаційна робота характеризується комплексним та системним підходом до вирішення актуальних питань, у процесі реалізації якого здобувач вміло використовує сучасні методи, прийоми та інструменти наукових досліджень. У дисертаційному дослідженні застосовано загальноприйняті в економічній науці методи: монографічний, теоретичного та порівняльного аналізу, історико-логічний – для розкриття теоретичних засад управління сталим розвитком міста (п. 1.1, 1.2); аналізу та синтезу, системно-структурний,

абстрактно-логічний, статистичних групувань – для удосконалення методичних підходів до діагностики управління сталим розвитком міста та характеристики регіональних передумов сталого розвитку міст України (п. 1.3, 2.1); економіко-статистичний, графічний – для оцінювання сталого розвитку міст України та аналізування ефективності управління ним (п. 2.2., 2.3); структурно-логічного аналізу та синтезу, наукового узагальнення – для обґрунтування організаційно-економічних засад вдосконалення управління сталим розвитком міста (п. 3.1, 3.2, 3.3).

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів підтверджується також апробацією на 11 міжнародних та всеукраїнських науково–практичних конференціях, публікаціями у фахових наукових виданнях. Все це дає підстави стверджувати, що висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в дисертації, є достатньо обґрунтованими і достовірними.

Найбільш вагомі результати дослідження, їх наукова новизна та практичне значення

До найбільш важливих наукових положень, висновків і рекомендацій, які відзначаються новизною, науковою і практичною цінністю, на погляд опонента, слід віднести наступні результати дослідження.

В першому розділі автором досліджено концептуальні засади управління сталим розвитком міста, досвід Європейського Союзу щодо управління та методичні підходи до діагностики цього процесу. У роботі визначено, що становлення концепції сталого розвитку міста обумовило формування напрямків досліджень, які з часом перетворились в окремі галузі знань: екологія, економіка природокористування, регіональна економіка, просторова економіка, інноваційна економіка, соціальна економіка, географія, геоекономіка, містобудування та геопланування (п. 1.1 дисертації, с. 6 автореферату).

Дисертантом удосконалено методичний підхід до управління сталим розвитком міста, який, на відміну від існуючих, уключає проведення

інтегральної оцінки, в основу якої покладено розрахунок інтегрального індексу і побудову множинної регресійної моделі сталого розвитку міста, що відображає вплив факторів розвитку соціальної, економічної та екологічної ситуацій у місті на рівень його сталого розвитку (п. 1.3 дисертації, с. 8-9 автореферату). Це дозволяє об'єктивно оцінити рівень сталого розвитку міста, розробити стратегічні напрями удосконалення його організаційно-економічного механізму;

Заслуговує на увагу аналітична частина дисертаційної роботи, зокрема у другому розділі автором визначено регіональні передумови сталого розвитку міста (п. 2.1 дисертації, с. 9 автореферату). Проведено аналіз сталого розвитку адміністративних центрів України (п. 2.2 дисертації, с. 10 автореферату). Оцінка рівня ефективності управління сталим розвитком міста на прикладі Луцька дозволила дисертанту визначити ефективність цього процесу, що дає змогу розробити практичні рекомендації для покращення даної ситуації (п. 2.3 дисертації, с. 12 автореферату).

У третьому розділі побудовано множинну регресійну модель, що відображає залежність інтегрального індексу сталого розвитку від часткових індексів (п. 3.1 дисертації, с. 11 автореферату).

У роботі обґрунтовано застосування інтегрованого підходу до управління сталим розвитком міста в контексті євроінтеграційних процесів та реалізації реформи децентралізації (п. 3.3 дисертації, с. 13 автореферату). В його основу, на відміну від наявних, покладено використання досвіду Європейського Союзу у контексті реалізації Угоди про асоціацію України і Європейського Союзу. Доведено, що організаційно-економічний механізм інтегрованого управління сталим розвитком міста в контексті євроінтеграційних процесів та проведення реформи децентралізації є відкритою й динамічною системою принципів, методів та інструментів створення сприятливого середовища для підвищення рівня комфортності та якості життя мешканців.

Дисертантом розроблено рекомендації щодо використання методології управління проектами та програмами для досягнення цілей сталого розвитку міста (п. 3.3).

Практична значимість розроблення й упровадження науково-практичних підходів щодо удосконалення організаційно-економічного механізму управління сталим розвитком міста підтверджено довідками органів державного й регіонального управління, Департаменту економіки та європейської інтеграції Волинської обласної державної адміністрації (№911/01-22/2-18 від 31.10.2018 р.); Департаменту соціальної політики Луцької міської ради (№11.2-8.4/15841 від 30.10.2018 р.); Золочівської міської ради Львівської області (№139 від 31.10.2018 р.).

Теоретико-методологічні положення дисертаційної роботи можуть бути використані керівниками і спеціалістами, органами державного та регіонального управління, місцевого самоврядування для прийняття практичних рішень, опрацювання моделей розвитку міст в контексті забезпечення їх сталого розвитку.

Наукові та методичні положення дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки під час підготовки навчально-методичних матеріалів, у процесі проведення лекційних та практичних занять із таких навчальних дисциплін, як «Управління розвитком регіонів та територіальних громад», «Економіка регіонів», «Менеджмент та маркетинг», «Основи економічних теорій», «Управління проектами», а також у керівництві студентськими науково-дослідними роботами (довідка № 03-28/01/3018 від 29.10.2018 р.).

Повнота викладу основних результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Результати дослідження знайшли своє відображення у 20 наукових працях (загальним обсягом 8,11 друк. арк., із яких особисто здобувачу належить 6,87 друк. арк.), з них 2 – це монографії у співавторстві, 5 – статті у

фахових наукових виданнях України, у тому числі 3 у тих, що включені до міжнародних науково-метричних баз даних, 1 – стаття в науковому іноземному виданні, котре входить до міжнародної науково-метричної бази даних, 11 – публікації апробаційного характеру в українських та іноземних збірниках. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Автореферат є ідентичним основним положенням дисертації, його зміст відповідає змісту дисертації. В авторефераті висвітлено наукові положення, пропозиції, методичні рекомендації та висновки, що викладені у дисертації. Опубліковані праці відображають результати дослідження.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційного дослідження

Визначаючи важливе значення одержаних наукових результатів проведеного дослідження, на наш погляд, необхідно зупинитись на окремих недоліках та дискусійних моментах, які потребують додаткової аргументації, зокрема:

1) Систематизуючи основні наукові підходи до визначення таких понять, як «управління», «сталий розвиток», «місто», автору варто було узагальнити основні підходи до консолідованої дефініції «інтегроване управління сталим розвитком міста», в теоретичному аспекті окреслити основні критерії та підходи до інтегрованого управління; висвітлити роль об'єктів та суб'єктів управління при досягненні поставлених цілей підвищення якості та комфортності життя.

2) Аналізуючи розвиток соціальної сфери, стан економічної та екологічної ситуацій в містах України (п. 2.2), автор не розглядає процеси метрополізації та підвищення функціональної ролі міст в контексті досягнення перспектив їх сталого розвитку.

3) У роботі встановлено, що для розробки і реалізації проектів сталого розвитку міста можуть бути залучені такі джерела проектного фінансування як

громадські бюджети та гранти, але ці джерела фінансування автором розглянуто досить фрагментарно, не визначено за рахунок яких з них забезпечується запровадження міського маркетингу, бенчмаркінгу, форсайтингу розвитку міста. При цьому робота виграла б, якби автором було розроблено практичні пропозиції щодо удосконалення міжбюджетних відносин.

4) За результатами здійсненої диференціації міст України за рівнем їх сталого розвитку та ефективності управління цим процесом, необхідно було розробити пропозиції для кожної визначеної групи й вказати конкретні інструменти підвищення їх конкурентоспроможності, розвитку людського потенціалу та досягнення екологічної безпеки.

5) Хоча у роботі визначено та обґрунтовано напрями підвищення ефективності стратегічного управління сталим розвитком міста в контексті євро інтеграційних процесів (п. 3.1.), але не в повній мірі конкретизовано шляхи реалізації деяких з них.

Проте, зазначені зауваження мають здебільшого дискусійний характер у контексті проведення автором подальших досліджень з цієї проблематики. Вони не знижують високого наукового ступеня дисертаційної роботи та не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація (комп'ютерний набір) виконана українською мовою, оформлена відповідно до норм і правил Міністерства освіти і науки України, є завершеною науково-дослідною роботою та виконана на достатньо високому науковому рівні. За структурою робота містить вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. Робота виконана у науковому стилі, її зміст викладено в логічній послідовності.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Войчука Максима Володимировича на тему «Організаційно-економічні засади управління сталим розвитком міста» є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, що містить нові науково-обґрунтовані теоретичні результати та практичні рекомендації, завдання. Якісні характеристики роботи вказують на її відповідність паспорту спеціальності 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка», а також нормативним вимогам до кандидатських дисертацій економічного профілю. За фаховим спрямуванням, теоретичною та практичною значимістю, елементами наукової новизни, а також за змістом та оформленням дисертаційна робота «Організаційно-економічні засади управління сталим розвитком міста» відповідає вимогам МОН України та пп. 9,11,12 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор, Войчук Максим Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка».

Офіційний опонент:
старший науковий співробітник
сектору просторового розвитку.
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долишнього НАН України»,
к.е.н., с.н.с.

С.Д. Щеглюк